

A HÁTLAGON

A VASVIRÁG

Az aragonit ágas-bogas, korallszerű, sokszor hófehér változatát illetik a **vasvirág** névvel (kémiai összetétele azonos a kalcitével: kalcium-karbonát). Elnevezése onnan ered, hogy a kristály főként a vasércleletek oxidációs övezetében előforduló **barlangokban** és bányákban fordul elő. Csavart, tűszerű képződményei általában **másodlagosan** alakulnak ki az ércclepekben, például a **recské** ércbánya mélyebb szintjein. Ritkán, de megtalálhatjuk fiatal vulkáni közetekben, az andezit és a bazalt üregjeiben is.

A háttagon bemutatott vasvirág a Szlovák-Ércegségben, Martonháza (Ochtiná) határában a Hrádok-hegy északi oldalában 1954-ben felfedezett barlang „Tejút” elnevezésű kiöblösödő járatszakaszában látható. (A páratlan szépségű aragonitfeleséget tartalmazó Ochtina-barlangot [Ochtinská aragonitová] felfedezése után kiépítették, és 1972-ben az idegenforgalom számára is megnyitották.) A barlang idős (360–400 millió éves) fillitekbe ágyazott kristályos mészkőlecsében alakult ki mintegy 95–65 millió évvel ezelőtt. A mészkő egy része hidrotermális hatásra átalakult **ankerit** és **sziđerit**é. A törésvonalak mentén e közetek – a beszivárgó csapadékvíz mentén – elmállottak, így keletkezett az **okker**. Ez azután később részben kimosódott, a helyén üregek jöttek létre.

A barlangban ma is láthatók a fehér és a kékeszürke színű kristályos mészkőben kialakult **okker-maradványok**. Mégis a leglátványosabb a folyosók és termek mennyezetét meg oldásfűlkéit borító, gombafonalakra emlékeztető ágas-bogas vasvirágcsoportok, vese, tű és spirális alakzatok. Ezek a föld alatti zárt térség sajátos hidrokémiai és klimatikus körülményei között jöttek létre.

Kép és szöveg:

VARGA LÁSZLÓ

LÁTOGATÓBAN

■ **Kossuth Lajos** volt kormányzó a családjával és kíséretével 1851. szeptember 10-étől egészen október 15-éig, Törökországtól Gibraltárig – a Mississippi tengerjárón tartózkodott. Gibraltárban Kossuthék átszálltak a spanyol Madrid nevű gőzösre, s az Londonba vitte őket. Rövid ott-tartózkodás után a közben már szintén Londonba érkező Mississippire szálltak vissza, és Amerikába hajóztak. November 11-én léptek partra. Ott már várta őket New York városának hatalmas fogadóbizottsága. Nagy éljenzéssel üdvözölték a magyarokat. – Mindezt a Mississippi tengerjáró eredeti hajónaplójából tudjuk (ebben tíz feljegyzés található a kiemelkedő történelmi szemlélyiségről és kíséretéről). Ez a hajónapló, amely azelőtt sehol sem szerepelt, becses dokumentum, s most száz más Kossuth-emlékkel együtt ott van a Hadtörténelmi Múzeumban a

Relikviák Amerikából – Szathmáry Lajos Kossuth-gyűjteménye

című kiállításon.

Am Szathmáry Lajos, az Amerikába szakadt egykori sárospataki diák, akinek dédapja Bem tábornok tüzer főhadnagyaként vitézül harcolt az erdélyi hadjáratban, ennél sokkal több Kossuthal kapcsolatos dokumentumot, emléktárgyat és levelet gyűjtött össze. Vagy kétezret. Ezekből szívat 1994-ben, Kossuth halálának 100. évfordulóján Chicagóban bemutatott a tengerentúli közönségnek. Ekkor írta Szathmáry Lajos a következő sorokat:

„Évek óta úgy gondoltam, hogy az egész Kossuth-anyagot vagy jó részét Patakra hagyom. Akármilyen volt is a helyzet, én Patakhoz hű marad-

William Barnes Egg

Dear Sir

Please to accept my warmest thanks for the active interest you have taken in the cause of my country and the much personal kindness you have shown me and my companions.

With highest consideration and regard

your obedient servant
L. Kossuth

tam... – Amikor hallottam a várban működő múzeumról, amely a Magyar Nemzeti Múzeum helyi fiókja, akkor ébredt fel bennem a gondolat, hogy a Kossuth-anyag Patakra mehet...”

Sajnos, az adományozó már nem érthette meg, hogy kívánsága valóra váljék. De özvegye, a japán Sadako asszony – férje akaratának megfelelően – a sárospataki Rákóczi Múzeumnak ajándékozta a chicagói kiállítás anyagát, s ott azt ki is állították. Ez a kollekció

érkezett most a Hadtörténelmi Múzeumba.

Könyvek, képek, levelek, dokumentumok Kossuthról és Kossuthról. A legtöbb amerikai kiadású és keltezésű. A múlt század derekán kiadott könyvek főképp a magyar történelemmel és Kossuth munkásságával foglalkoznak. Sok közöttük metszetekkel van illusztrálva. Külön-

legesség egy chicagói Kossuth-dagerrotípiája, csakúgy, mint annak az eredeti amerikai felvételnek korabeli másolata, amely Kossuthot Pulszky Ferenc társaságában ábrázolja. Az egyik legismertebb korabeli színes könyv Kossuthról, az államfőről a híres New York-i J. Basillic litográfiai üzemében készült. De ott van Kossuthnak és feleségének amerikai névjegye, az amerikai fogadtatást főleleveníető díszvacsora étlapja és pohárköszöntőinek listája, egy belépőjegy Kossuth kormányzó beszédére, egy tollbokrét Kossuth kalapjáról, továbbá Fischer Vilmos Kossuth indulójának zongorakottája, levelek az emigráció éveiből Amerikából, Angliából és Olaszországból keltezve...

K. M.

